

7. “On the Provision of the State Inspectorate of Ukraine on Consumer Rights Protection” : Decree of the President of Ukraine of 13.04.2011 № 465/2011 [Electronic resource]. – Access mode : www.rada.gov.ua.
8. “On approval of the Provision on Inspectorates for Consumer Protection in the Autonomous Republic of Crimea, Kyiv and Sevastopol” : Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine of 09.11.2011 [Electronic resource]. – Access mode : www.rada.gov.ua.
9. “On ensuring rights and freedoms of citizens and legal regime in the temporarily occupied territory of Ukraine” : Law of Ukraine of 15.04.2014 № 1207-VII // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraine*. – 2014. – № 26. – Art. 892.
10. Kulickiy S.P. *Osnovi organizacii informaciynoy diyal'nosti u sferi upravlinnya : navch. posib.* [Fundamentals of information activities in the management : train aid] / S.P. Kulickiy. – Kyiv : MAUP, 2002, – 224 p.
11. Matvienko O.V. *Informatsiyne zabezpechennya derzhavnogo upravlinnya : navch. posib.* [Information support of public administration : train aid] / O.V. Matvienko, M.N. Civin. – Kyiv : Center of educational literature, 2010. – 152 p.
12. Kormich B.A. *Informatsiyne pravo : pidruchnik* [Information law : textbook] / B.A. Kormich. – Kharkiv : BURUN i K., 2001. – 334 p.
13. “On Access to Public Information” : Law of Ukraine of 13.01.2011 № 2939-VI // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraine*. – 2011. – № 32. – Art. 314.
14. “On the Procedure of presentation of activities of state and local governments in Ukraine by media” : Law of Ukraine of 23.09.1997 № 539/97-BP // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraine*. – 1997. – № 49. – Art. 299.
15. “On additional measures to improve information activities” : Order of the President of Ukraine of 05.10.1998 № 514/98-пп [Electronic resource]. – Access mode : www.rada.gov.ua.
16. “Constitution of Ukraine” // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraine*. – 1996. – № 30. – Art. 141.
17. “On approval of the concept of public policy in the field of consumer protection” : Cabinet of Ministers of Ukraine of 05.06.2013 № 777-р [Electronic resource]. – Access mode : www.rada.gov.ua.

УДК 34.347.73

ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ І СТРУКТУРА НЕДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ГРОШОВОГО ОБІГУ

Ямненко Т.М., к.ю.н., доцент

*Національний авіаційний університет, пр. Космонавта Комарова 1, м. Київ, Україна
v1777@ukr.net*

Статтю присвячено розгляду недержавного фінансового контролю в системі фінансового контролю грошового обігу з огляду на його співвідношення з державним фінансовим контролем. Розглянуто питання особливості статусу недержавних органів, які здійснюють фінансовий контроль, і їх належності до органів недержавного фінансового контролю, на підставі чого зроблено висновок про виключення низки недержавних органів-агентів фінансового контролю зі складу недержавного фінансового контролю. Також на основі сформованих ознак недержавного

фінансового контролю грошового обігу запропоновано його поняття та визначено структуру цього контролю й органи, які відповідно до чинного законодавства можуть здійснювати недержавний фінансовий контроль у сфері грошового обігу.

Ключові слова: фінансовий контроль, недержавний фінансовий контроль, фінансовий контроль грошового обігу, структура недержавного фінансового контролю грошового обігу.

ПОНЯТИЕ, СОДЕРЖАНИЕ И СТРУКТУРА НЕГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ В СФЕРЕ ДЕНЕЖНОГО ОБРАЩЕНИЯ

Ямненко Т.М.

*Национальный авиационный университет, пр. Космонавта Комарова 1, г. Киев, Украина
v1777@ukr.net*

Статья посвящена рассмотрению негосударственного финансового контроля в системе финансового контроля денежного обращения, учитывая его соотношение с государственным финансовым контролем. Рассмотрены вопросы особенности статуса негосударственных органов, осуществляющих финансовый контроль, и их принадлежности к органам негосударственного финансового контроля, на основании чего сделан вывод об исключении ряда негосударственных органов-агентов финансового контроля из состава негосударственного финансового контроля. Также на основе сложившихся признаков негосударственного финансового контроля денежного обращения предложено его понятие, а также определены структура этого контроля и органы, которые в соответствии с действующим законодательством могут осуществлять негосударственный финансовый контроль в сфере денежного обращения.

Ключевые слова: финансовый контроль, негосударственный финансовый контроль, финансовый контроль денежного обращения, структура негосударственного финансового контроля денежного обращения.

THE CONCEPT, MAINTENANCE AND STRUCTURE OF NON-STATE FINANCIAL CONTROL IN A SPHERE OF MONEY CIRCULATION

Yamnenko T.M.

*National aviation university, ave. Kosmonavta Komarova, 1, Kyiv, Ukraine
v1777@ukr.net*

The article is devoted the questions of keeping of non-state financial control in the financial control of money circulation system, taking into account his correlation with state financial control. The questions of features of status and belonging of non-state organs, which carry out financial control to the organs of non-state financial control are examined, on the basis of what drawn conclusion, that actually non-state organs, which come forward the agents of financial control directly belong to the structure of state financial control of money circulation and can not be included in the structure of non-state financial control. Accordingly such structure must form on the basis of other non-state organs, which are not the agents of financial control. And in a sphere of money circulation, the followings come forward the signs of non-state financial control: 1) carried out mainly for well-to-do interests of separate subjects of financial relations (subjects of menage and others like that), although here defends national interests that indissolubly related to interests of such subjects, and also can be realized as control of public through the proper public organizations, financially control plenary powers of which are fastened at legislative level; 2) unlike state carried out in those spheres where as a rule absent necessity of state interference or it fully can be transferable activity of non-state structures, which provide interests mainly private the sector of economy, and on occasion and state enterprises, establishments and organizations; 3) carried out non-state organizations within the limits of public financial activity in a sphere of money circulation and based on the legislative possibilities of realization of such control fastened after them; 4) operates mainly in the aspects of addition of him or sometimes duplicates or gives additional control possibilities in the field of money circulation.

Non-state financial control of money circulation is positioned on the whole as activity of non-state organs in a financial sphere, based on possibilities of foreseen a legislation, mainly for well-to-do interests of separate subjects of financial relations and interests of public (including through activity of public organizations), which is carried out in those spheres where as a rule absent necessity of state interference or it fully can be transferable activity of non-state structures and operates mainly in the aspects of addition of him or sometimes duplicates or gives additional control possibilities in the field of money circulation. Thus, specified, that non-state financial control is mainly concentrated on the questions of available and cashless money circulation and rarer than currency control, within the framework of current legislation. The structure of non-state financial control is offered in the field of money circulation to which belong: public accountant control which is carried out on the basis of norms of legislation about public accountant activity, a public inspection in basis of which lies activity of public organizations and non-state internal

control of subjects of menage, which is carried out their authorized persons (by organs), for providing of observance of financial discipline in these being in charge subjects.

On the whole drawn conclusion about the necessity of subsequent perfection of the legal adjusting of questions of non-state financial control in the field of money circulation, above all things through fixing of his concept and structure in a legislation.

Key words: financial control, non-state financial control, financial control of money circulation, structure of non-state financial control of money circulation.

Недержавний фінансовий контроль загалом розповсюджується на низку сфер фінансової діяльності держави, включаючи й таку невід'ємну від фінансової діяльності сферу, як грошовий обіг.

Наявність недержавного фінансового контролю визнається більшістю науковців, проте його дослідження як на теренах України, так і близького зарубіжжя фактично не проводилося, за винятком аналізу аудиту, а також окремих загальних складових у науковій та навчальній літературі, що зумовлює необхідність дослідження цієї проблеми.

На наявність недержавного фінансового контролю звертали увагу такі вітчизняні науковці, як Л.А. Савченко, М.Ф. Базась, О.П. Пашенко, А.В. Мамішев, А.Л. Іващенко, В.Ф. Роль, О.П. Орлюк, М.П. Кучерявенко, С.І. Лучковська. Ця проблема була розглянута й російськими дослідниками: К.К. Арабяном, Н.І. Хімічевою, Є.В. Пісклюковою, В.А. Шавровим, Г.А. Тосуяном і А.Ю. Вікуліним, Н.Д. Еріашвілі, Н.Д. Бровкіною та ін. Однак ці дослідження або мають вигляд загальних неконкретизованих положень, або проводилися в контексті аудиту. Найчіткіший та найбільш наблизений до істини аналіз провела Л.А. Савченко, яка визначає, що недержавний фінансовий контроль – це вид фінансового контролю, який спрямований як на забезпечення інтересів господарюючих суб'єктів, так і держави, а його суб'єктами є аудитори й аудиторські фірми, громадські організації, а також відповідні служби господарюючих суб'єктів.

Варто зазначити, що питання фінансового контролю грошового обігу є малодослідженими в Україні та лише починають ґрунтовно аналізуватися на теренах близького зарубіжжя. Так, найбільш значний внесок у дослідження цього питання зробили Є.О. Алісов, О.А. Лукашев, В.І. Стреляний. Водночас питання фінансового контролю в окремих сферах грошового обігу аналізували О.В. Амеліна, Г.П. Стадник, Ю.О. Блашук, Г.М. Остапович, О.П. Лебедев, А.М. Іскоростенський та інші вчені. Проте жодного комплексного дослідження із цієї проблематики так і не було проведено. Розгляд деяких питань фінансового контролю грошового обігу можна знайти в працях таких дослідників: С.В. Запольський, О.М. Ашмаріна, Л.Л. Арзуманова, М.М. Артемов, Ю.О. Крохіна, О.О. Ситник, О.М. Козирін та інші. Означені питання були предметом комплексного дослідження Є.Є. Фролової. Окремим складовим цієї проблеми присвячені праці М.С. Першина, О.С. Кулікова, К.Л. Рачинського.

Проте, незважаючи на певний науковий доробок в аспекті фінансового контролю, питання недержавного фінансового контролю грошового обігу не було предметом розгляду жодного з названих вище досліджень, хоча на його окремі аспекти зверталася увага.

Мета статті полягає у формуванні поняття фінансового контролю грошового обігу на основі загального поняття недержавного фінансового контролю та з урахуванням специфіки фінансового контролю грошового обігу, а також у визначенні змісту та структури недержавного фінансового контролю грошового обігу.

Контрольні правовідносини являють собою правовий зв'язок між контролюючим і підконтрольним суб'єктами з метою створення найбільш сприятливих умов для реалізації нормативно-правових приписів й діяльності підконтрольних суб'єктів, забезпечуючи ефективність правового регулювання відновлення стану законності та правопорядку у випадку їх порушення [1, с. 135]. Як і всі види фінансових відносин, контрольним правовідносинам притаманні характерні ознаки цієї групи правових відносин [2, с. 33-34].

Так, вони виникають і розвиваються в межах фінансової діяльності держави. Також вони є формою реалізації публічних інтересів, у зв'язку із чим характеризуються як публічно-правові відносини [3, с. 67].

Як відмічає Ю.А. Крохіна, контрольне правовідношення є владним відношенням, у якому однією зі сторін виступає держава в особі її компетентних органів [4, с. 94]. При цьому одним із варіантів розвитку контрольного правовідношення є можливість застосування заходів державного примусу до порушників законодавчих норм.

Указане не повною мірою може поширюватися на здійснення недержавного фінансового контролю, адже, незважаючи на закріплену законодавством відповідну компетенцію, недержавні органи обмежені в контрольних повноваженнях: вони не можуть здійснювати притягнення порушників фінансового законодавства до відповідальності, що дозволено лише державним органам, яким вони передають відповідні матеріали з фактами виявлених порушень.

Фінансові правовідносини завжди мають економічний характер. Як цілком слушно відмічає Є.Є. Фролова, на перший погляд відносини фінансового контролю не наділені цією ознакою, проте у вітчизняній літературі з фінансового права справедливо відмічається, що фінансова діяльність держави не обмежується тільки фінансовими відносинами, а включає в себе й нефінансові (з економічної точки зору) відносини [3, с. 68]. Останні також визначені станом економіки та спрямовані на те, щоб спричинити появу, регулювати в потрібному напрямі фінансові відносини, до яких традиційно належать і відносини фінансового контролю [5, с. 87].

Окреслені відносини характерні й недержавному фінансовому контролю, проте вони не настільки врегламентовані, як у випадку державного фінансового контролю, оскільки недержавна структура в більшості випадків може мати власні визначені процедури контролю, які при цьому не повинні суперечити чинному законодавству.

Грошовий обіг має відповідну специфіку, обумовлену тим, що він охоплює майже всіх без винятку суб'єктів господарювання та фізичних осіб на території країни, а тому його контроль є вкрай ускладненим і потребує відповідного спеціально визначеного механізму.

Як відмічає Є.Є. Фролова, складність побудови ефективної системи державного управління грошовим обігом полягає в масовості учасників грошового обігу: необмежена кількість суб'єктів управління суттєво ускладнює процес контролю за точністю виконання управлінської команди. У такому випадку приписи нормативних актів щодо правил грошового обігу виступають як управлінська команда, а процес відслідковування точності виконання законодавчих приписів утворює державний контроль за грошовим обігом. При цьому колосальна кількість підконтрольних суб'єктів виключає будь-яку можливість здійснення ефективного контролю будь-яким державним органом у сфері грошового обігу [6, с. 35].

У зв'язку із цим держава використовує дворівневу систему контролю: контроль за господарюючими суб'єктами здійснюють посередники в проведенні розрахунків – недержавні структури (кредитні організації), а контроль за цими посередниками, яких значно менше ніж перших, здійснюють державні органи [6, с. 24]. Таким чином, до системи державного фінансового контролю у сфері грошового обігу ніби долучаються недержавні органи, які мають доручення й уповноважені законодавством на виконання функцій із фінансового контролю в цій сфері.

Зважаючи на вищезазначене, постає питання про місце недержавних органів фінансового контролю в системі фінансового контролю грошового обігу, оскільки вони мають входити до складу державної системи контролю.

Дійсно, чинним законодавством закріплено низку недержавних органів, на які фактично покладено функції державного фінансового контролю. Ключовими й найбільш розповсюдженими, а також такими, що мають найбільший обсяг компетенції із цих питань, є

банківські кредитно-фінансові установи, що діють у сфері фінансового контролю відповідності до Закону України «Про банки і банківську діяльність» [7], контролюють проведення банківських операцій їхніми клієнтами, беруть участь у фінансовому моніторингу та контролюють касові операції. У свою чергу п.8 ч.1 ст.1 та ч.2 ст.5 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом або фінансування тероризму» [8] передбачено первинний фінансовий моніторинг, який здійснюється недержавними органами (банківські установи, страхові й перестрахові компанії, кредитні спілки, ломбарди тощо).

Отже, фактично недержавні органи, які виступають агентами фінансового контролю, безпосередньо належать до структури державного фінансового контролю грошового обігу й не можуть входити до структури недержавного фінансового контролю. Відповідно, така структура має формуватися на основі недержавних органів, а не агентів контролю.

На основі всього вищевикладеного можна назвати такі ознаки недержавного фінансового контролю у сфері грошового обігу: 1) здійснюється переважно для забезпечення інтересів окремих суб'єктів фінансових відносин (суб'єктів господарювання тощо), хоча при цьому обстоює загальнодержавні інтереси, що нерозривно пов'язані з інтересами таких суб'єктів, а також може реалізовуватися у вигляді контролю громадськості через відповідні громадські організації, фінансово-контрольні повноваження яких закріплені на законодавчому рівні; 2) на відміну від державного здійснюється в тих сферах, де, як правило, необхідність державного втручання або відсутня, або цілком може бути замінена діяльністю недержавних структур, що забезпечують інтереси переважно приватного сектору економіки, а в деяких випадках і державних підприємств, установ та організацій; 3) здійснюється недержавними організаціями в межах публічної фінансової діяльності у сфері грошового обігу та ґрунтується на закріплених за ними законодавчих можливостях здійснення такого контролю; 4) діє переважно в аспектах доповнення його або інколи дублює чи надає додаткові контрольні можливості у сфері грошового обігу.

На основі вищенаведених ознак можна запропонувати таке визначення: недержавний фінансовий контроль грошового обігу – це діяльність недержавних органів у фінансовій сфері, що ґрунтується на можливостях, передбачених законодавством, спрямована на забезпечення інтересів окремих суб'єктів фінансових відносин та інтересів громадськості (у тому числі через діяльність громадських організацій); здійснюється у сферах, у яких, як правило, необхідність державного втручання або відсутня, або цілком може бути замінена діяльністю недержавних структур; діє переважно в аспектах доповнення державного контролю або інколи дублює чи надає додаткові контрольні можливості у сфері грошового обігу. Таким чином, недержавний фінансовий контроль є своєрідним доповненням державного контролю, посилюючи його та надаючи йому додаткові контрольні можливості у сфері грошового обігу. При цьому такий контроль має власні структуру, зміст і специфіку.

За своїм змістом недержавний фінансовий контроль у сфері грошового обігу охоплює складові, які властиві загалом фінансовому контролю грошового обігу. Тобто він включає питання готівкового й безготівкового грошового обігу, валютного контролю, а також може стосуватися питань фінансового моніторингу. Водночас фінансовий контроль грошово-кредитної політики, яка проводиться Національним банком України й повноваження з контролю за якою закріплено за ним, не асоціюються з недержавним контролем, зважаючи як на компетентність, так і можливість допуску до відповідних документів, даних та інших інформаційних джерел Національного банку України. Відповідно, недержавний фінансовий контроль переважно зосереджений на питаннях готівкового й безготівкового грошового обігу (рідше – валютного контролю).

Водночас важливим аспектом цього виду контролю є його структура та, відповідно, його місце в загальній структурі фінансового контролю грошового обігу. Так, насамперед недержавний фінансовий контроль грошового обігу є рівноправною складовою поряд із

державним фінансовим контролем, який він може доповнювати. У його межах можна виділити три окремі складові: аудиторський контроль, громадський контроль і внутрішній контроль.

Аудиторський контроль здійснюється передусім згідно з нормами Закону України «Про аудиторську діяльність» [9], за яким аудиторська діяльність спрямовується на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів користувачів фінансової й іншої економічної інформації. Більшість науковців погоджуються з тим, що аудиторський контроль займає окреме місце в системі фінансового контролю та характеризують його як недержавний.

Варто акцентувати увагу на тому, що аудит виходить за межі фінансового контролю в його загальному понятті, адже передбачає перевірку показників бухгалтерської звітності, відповідність внутрішнім документам користувачів тощо. Разом із цим він охоплює й питання фінансового контролю, до яких безпосередньо належить грошовий обіг, забезпечуючи контроль за готівковими й безготівковими, а інколи й валютними операціями, що відбуваються в межах підконтрольних суб'єктів господарювання.

Варто зазначити, що на характеристику аудиту як виду недержавного фінансового контролю насамперед впливає законодавче закріплення незалежної перевірки ним фінансових показників, надання висновків щодо достовірності даних обліку та звітності й дотримання фінансового законодавства. Проте, як цілком слушно зауважує В.М. Дереконь, внутрішній і зовнішній (державний і недержавний) аудит має схожі методи перевірки, однак відрізняється за суб'єктним складом, підставами й порядком призначення аудиторської перевірки, порядком оформлення, подання й реалізації результатів перевірок. [10]. Крім цього, державний аудит має зовсім іншу правову основу. Відповідно, ці два аудити не перетинаються та здійснюються окремо один від одного.

Більшість науковців (Е.О. Вознесенський [11, с. 43], Е.В. Калюга [12, с. 6], О.Н. Горбунова, Е.Ю. Грачева [13, с. 37–38], С.О. Шохін., Л.И. Вороніна [14, с. 14], Л.А. Савченко [15, с. 41] та ін.) визначають громадський фінансовий контроль як складову фінансового, у тому числі недержавного фінансового, контролю. Разом із цим не всі вчені визнають громадський фінансовий контроль складовою фінансового контролю.

Проте найбільш ефективним є багатосторонній фінансовий контроль, що дає змогу об'єднати ресурси громадських організацій і державних установ та вивчати різні аспекти фінансової діяльності держави, взаємозв'язок витрат і результатів у діяльності органів публічної влади. Нейтральність та об'єктивність суб'єктів громадського фінансового контролю є запорукою підвищення ефективності й економічності витрат бюджетних коштів на всіх рівнях державного управління й місцевого самоврядування [16, с. 95].

Громадський контроль може ініціюватися та здійснюватися безпосередньо самими громадянами, їхніми об'єднаннями, групами спеціалістів, які створюються при представницьких органах влади, а також державних і комунальних підприємствах, установах та організаціях на основі добровільності й безоплатності [17, с. 443]. Підтримує наведену позицію також Н.І. Хімичева, зараховуючи до недержавного контролю громадський [16, с. 149].

Згідно із Законом України «Про громадські об'єднання» [18] громадське об'єднання – це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів. При цьому в законі прямо не визначено здійснення такими громадськими органами фінансового контролю, проте, враховуючи широкий спектр їхньої діяльності, це також не виключається з огляду те, що все, що не заборонено законом, є дозволеним. Останнім часом суспільство почало пильно контролювати діяльність та фінансові операції як органів державної влади, так і інших суб'єктів господарювання.

При цьому варто акцентувати увагу на тому, що фінансовий контроль має публічний характер, зокрема у сфері громадського контролю його можуть здійснювати винятково громадські організації як публічні суб'єкти суспільної діяльності, а громадяни можуть бути учасниками цього процесу лише як члени таких організацій, оскільки в них відсутні відповідні законодавчо закріплені чи надані повноваження щодо здійснення громадського контролю у сфері грошового обігу.

Внутрішній недержавний фінансовий контроль також є складовою недержавного контролю у сфері грошового обігу. Проте він, на відміну від двох попередніх видів, здійснюється на основі безпосередньої зацікавленості власника або власників у повноті, достовірності та вчасності такого контролю. Адже, як зазначає Л.А. Савченко, він є контролем, який здійснюється відповідними службами, що створюються керівниками приватних підприємств, комерційних організацій тощо [15, с. 131-132]. Так само внутрішній недержавний фінансовий контроль розуміють і Г.А. Тосуян, А.Ю. Вікулін [19, с. 92], Н.Д. Еріашвілі [20, с. 44].

Цей контроль переважно є неініціативним, має постійну, систематичну основу та досить часто базується як на нормах чинного законодавства, так і на внутрішньогосподарських (локальних) актах, що визначають порядок та умови його проведення. При цьому його проведення в більшості випадків є необхідним і вимагається нормами чинного законодавства, однак вибір часу, форм та інших важливих атрибутів цього контролю залишається за уповноваженим органом (особою) суб'єкта господарювання, що його проводить.

Таким чином, недержавний фінансовий контроль є складовою фінансового контролю грошового обігу, він має специфічні ознаки, при цьому відокремлюється від державного фінансового контролю, який здійснюється недержавними органами. До структури недержавного фінансового контролю у сфері грошового обігу належить аудиторський контроль, що здійснюється на основі норм законодавства про аудиторську діяльність; громадський контроль, який ґрунтується на діяльності громадських організацій; недержавний внутрішній контроль суб'єктів господарювання, що здійснюється їхніми уповноваженими особами (органами) для забезпечення дотримання фінансової дисципліни в цих господарюючих суб'єктах.

Перспективними напрямками подальших досліджень вважаємо розгляд питань правового регулювання форм недержавного фінансового контролю та правового статусу його органів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грачева Е.Ю. Проблемы правового регулирования государственного финансового контроля / Е.Ю. Грачева. – М. : Юриспруденция, 2000. – 192 с.
2. Финансовое право : учебник / О.Н. Горбунова, Е.Ю. Грачева и др. ; отв. ред. Е.Ю. Грачева, Г.П. Толстопятенко. – М. : ТК Велби ; Проспект, 2004. – 536 с.
3. Фролова Е.Е. Система контрольных правоотношений финансово-правового характера в сфере денежного обращения / Е.Е. Фролова // Современное право. – 2010. – № 10 (1). – С. 66-70.
4. Крохина Ю.А. Финансовое право России : учебник для вузов / Ю.А. Крохина. – М. : Норма, 2004. – 704 с.
5. Финансовое право Российской Федерации : учебник / отв. ред. М.В. Карасева. – М. : Юристъ, 2002. – 576 с.
6. Фролова Е.Е. Государственный финансовый контроль в сфере денежного обращения : автореф. дисс. на соиск. науч. степ. докт. юрид. наук : спец. 12.00.14 «Административное право ; финансовое право ; информационное право» / Е.Е. Фролова ; Российский университет дружбы народов. – М., 2011. – 54 с.

7. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
8. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом або фінансування тероризму : Закон України від 28 січня 2002 р. № 249-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/249-15>.
9. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22 квітня 1993 р. № 3125-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.
10. Дереконь В.М. Аудит як форма фінансового контролю та елемент адміністративно-правової інфраструктури детінізації економічних відносин в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / В.М. Дереконь ; Національний університет державної податкової служби України. – Ірпінь, 2007. – 214 с.
11. Вознесенский Э.А. Финансовый контроль в СССР / Э.А. Вознесенский. – М. : Юридическая литература, 1973. – 134 с.
12. Калюга Е.В. Фінансово-господарський контроль в системі управління : монографія / Е.В. Калюга. – К. : Ніка-Центр, 2002. – 360 с.
13. Финансовое право : учебник / [О.Н. Горбунова, Е.Ю. Грачева и др.]; отв. ред. Е.Ю. Грачева, Г.П. Толстопятенко. – М. : ТК Велби ; Проспект, 2003. – 536 с.
14. Шохин С.О. Бюджетно-финансовый контроль и аудит. Теория и практика применения в России : научно-методическое пособие / С.О. Шохин, Л.И. Воронина. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 240 с.
15. Савченко Л.А. Правові основи фінансового контролю : навчальний посібник / Л.А. Савченко. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 504 с.
16. Финансовое право : учебник / отв. ред. Н.И. Химичева. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Юристь, 2004. – 749 с.
17. Бюджетний менеджмент : підручник / [В.М. Федоров, В.М. Опарін, Л.С. Сафонова та ін.] ; за заг. ред. В.М. Федосова. – К. : КНЕУ, 2004. – 864 с.
18. Про громадські об'єднання : Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
19. Тосунян Г.А. Финансовое право. Конспекты лекций и схемы : учебное пособие / Г.А. Тосунян, А.Ю. Викулин. – 2-е изд. – М. : Дело, 2002. – 224 с.
20. Эриашвили Н.Д. Финансовое право : учебник для вузов / Н.Д. Эриашвили. – 3-те изд. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2011. – 572 с.

REFERENCES

1. Gracheva E.Yu. *Problemy pravovogo regulirovaniya gosudarstvennogo finansovogo kontrolya* [Problems of legal regulation of state financial control] / E.Yu. Gracheva. – Moscow : Yurisprudenciya, 2000. – 192 p.
2. *Finansovoe pravo : uchebnik* [Finance law : textbook] / O.N. Gorbunova, E.Yu. Gracheva et al ; managing editor E.Yu. Gracheva, G.P. Tolstopyatenko. – Moscow : TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2004. – 536 p.
3. Frolova E.E. “The system of legal control relation of financial and legal nature in the field of currency turnover” / E.E. Frolova // *Sovremennoe pravo*. – 2010. – № 10 (1). – P. 66-70.
4. Krokhina Yu.A. *Finansovoe pravo Rossii* [Finance law of Russia] : textbook for the institutes of higher / Yu.A. Krokhina. – Moscow : Norma, 2004. – 704 p.

5. *Finansovoe pravo Rossiyskoy Federacii* [Finance law of the Russian Federation] : textbook / managing editor M.V. Karaseva. – Moscow : Yurist', 2002. – 576 p.
6. Frolova E.E. “Government financial control in the field of currency turnover” : abstract of thesis for the degree of candidate of law sciences : major 12.00.14 «Administrative law ; finance law ; information law» / E.E. Frolova. – Moscow, 2011. – 54 p.
7. “On Banks and Banking” : Law of Ukraine of December 7, 2000 № 2121-III [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
8. “On Prevention of Legalization (Laundering) of Proceeds of Crime or Terrorist Financing” : Law of Ukraine of January 28, 2002 № 249-IV [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/249-15>
9. “On Auditing Activity” : Law of Ukraine of April 22, 1993 № 3125-XII [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>
10. Derekon V.M. “Audit as a form of financial control and element of administrative and legal infrastructure of legalization of economic relations in Ukraine” : thesis for the degree of candidate of law sciences : 12.00.07 / Derekon V.M. ; National University of the State Tax Service of Ukraine. – Irpin', 2007. – 214 p.
11. Voznesenskiy E.A. *Finansovyy kontrol' v SSSR* [Financial control in USSR] / E.A. Voznesenskiy. – Moscow : Yuridicheskaya literatura, 1973. – 134 p.
12. Kalyuga E.V. *Finansovo-gospodars'kiy control v sistemi upravlinnya* [Financial and economic control in the management system] : monograph / E.V. Kalyuga. – Kyiv : Nika-Center, 2002. – 360 p.
13. *Finansovoe pravo* [Finance law] : textbook / O.N. Gorbunova, E.Yu. Gracheva et al ; managing editor E.Yu. Gracheva, G.P. Tolstopyatenko. – Moscow : TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2003. – 536 p.
14. Shokhin S.O. *Byudzhethno-finansoviy control' i audit. Teoriya i practica primeneniya v Rossii* [Budget and financial control and audit. Theory and practice in Russia] : scientific-methodical manual / S.O. Shokhin, L.I. Voronina. – Moscow : Finansy i statistika, 1997. – 240 p.
15. Savchenko L.A. *Pravovi osnovi finansovogo controlyu* [Legal basis of financial control] : train aid / L.A. Savchenko. – Kyiv : Yurinkom Inter, 2008. – 504 p.
16. *Finansovoe pravo* [Finance law] : textbook / managing editor N.I. Khimicheva. – 3th edition, processed and complemented. – Moscow : Yurist', 2004. – 749 p.
17. *Byudzhetniy management* [Budget mangement] : textbook / V. Fedorov, V. Oparin, L. Safonova et al ; general release V. Fedosova. – Kyiv : KNEU, 2004. – 864 p.
18. “On Civil Associations” : Law of Ukraine of March 22, 2012 № 4572-VI [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
19. Tosunyan G.A. *Finansovoe pravo. Konspekty lekciy i skhemy* [Finance law. Lecture notes and diagrams] : train aid / G.A. Tosunyan, A.Yu. Vikulin. – 2th edition. – Moscow : Delo, 2002. – 224 p.
20. Eriashvili N.D. *Finansovoe pravo* [Finance law] : textbook for the institutes of higher / N.D. Eriashvili. – 3th edition. – Moscow : YUNITI-DANA, 2011. – 572 p.